

บทที่ 1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อเท็จจริงภายใต้ขอบเขตเนื้อหาวิทยาการทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการที่เป็นขั้นตอน มีระเบียบแบบแผน มีเหตุมีผลตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ขอบเขตการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาด้านการจัดการสถาบันบริการสารสนเทศ แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และผู้ใช้บริการสารสนเทศ

ความหมายของการวิจัย

การวิจัย ตรงกับคำว่า research ซึ่งประกอบด้วยคำสองคำ คือ re แปลว่า ซ้ำ กับ search แปลว่า ค้นหา (Webster's Third New International Dictionary, 1976: 1930)

การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชาการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1072)

การวิจัย คือ กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ที่เชื่อถือได้ โดยมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นกระบวนการที่มีระบบและแบบแผน
2. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและชัดเจน
3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบคอบและไม่ลำเอียง
4. มีหลักเหตุผล
5. บันทึกและรายงานผลออกมาอย่างระมัดระวัง (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 8)

การวิจัย คือ กระบวนการที่มีการดำเนินการอย่างมีระบบและระเบียบแบบแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้สำหรับปัญหาที่ได้ตั้งเอาไว้แล้วในโครงร่างการวิจัย (มนัส สุวรรณ, 2549: 1)

การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริงที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอนเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ด้วยวิธีที่มีระบบระเบียบ เชื่อถือได้ (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2552: 1)

การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความจริงอย่างมีระบบ ตามระเบียบแบบแผนและวิธีการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ตอบคำถามหรือปัญหาที่สนใจ หรือได้ข้อค้นพบใหม่ที่ใช้แก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ หรือเพื่อนำไปตั้งกฎ ทฤษฎี ที่อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับทางวิชาการและวิชาชีพของประชาคมวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555: 3)

กล่าวโดยสรุป การวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นหาความรู้ ความจริง และข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผน และมีเหตุผล โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้

ความหมายของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง การค้นคว้าแสวงหาคำตอบหรือความรู้ใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อนในทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยอาศัยหลักวิธีการและขั้นตอนที่เป็นระบบและมีระเบียบแบบแผน ได้แก่ การกำหนดปัญหาอย่างชัดเจน ทบทวนองค์ความรู้เดิม สร้างกรอบแนวคิดหรือคำตอบที่คาดว่าจะเป็นไปได้ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัย (นฤมล ปราชญโยธิน, 2539: 272)

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง การค้นคว้าแสวงหาความรู้ ความจริง โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และมีกระบวนการที่เป็นระบบ มีความเป็นวิชาการ มุ่งแสวงหาความรู้ ในขณะเดียวกันก็มีความเป็นวิชาชีพ เพื่อมุ่งใช้ทฤษฎีและความรู้สนองตอบความต้องการของบุคคล (ชุตินา สัจจามันท์, 2546: 32-33)

กล่าวโดยสรุป การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง การค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ คำตอบ หรือข้อเท็จจริง ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกระบวนการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผน

ความสำคัญของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความสำคัญเช่นเดียวกับการวิจัยโดยทั่วไป โดยมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการและการตัดสินใจ ต่อการศึกษาและการเรียนรู้ ต่อการพัฒนาบุคคล องค์กร วิชาการ วิชาชีพ และสังคม ดังนี้ (ชุตินา สัจจามันท์, 2546: 38-45)

1. ความสำคัญของการวิจัยต่อการบริหารจัดการและการตัดสินใจ

ในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในสังคมยุคดิจิทัล การบริหารจัดการและการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ การกำหนดแผนและการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการหรือผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ความสำคัญของการวิจัยต่อการศึกษาและการเรียนรู้

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงที่มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้โดยการวิจัย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัย (research-based teaching/learning) และการทำวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าแบบอิสระ เป็นข้อกำหนดในหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัย กระบวนการวิจัย และมีประสบการณ์การทำวิจัย

3. ความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนา

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งการพัฒนาบุคคล องค์การ วิชาการ และวิชาชีพ อันนำไปสู่การพัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคล การวิจัยช่วยให้บรรณารักษ์และนักสารสนเทศมีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางวิชาการ วิชาชีพ และมีบทบาทมากขึ้นในชุมชนวิชาการ วิชาชีพ และในสังคม อันส่งผลถึงสภาพของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศและวิชาชีพโดยรวม การพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นยิ่ง

3.2 ความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร การวิจัยประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยสถาบัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยในงานประจำ รวมทั้งการวิจัยประเภทอื่น ๆ เช่น การวิจัยและพัฒนา การวิจัยประเมินผล ล้วนมุ่งหมายนำผลการวิจัยมาใช้แก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพงานและองค์กรสารสนเทศ การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงมีความสำคัญยิ่งในการปรับตัวขององค์กรและการพัฒนาองค์กรสารสนเทศสู่การเป็นองค์กรทันสมัยและองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและการบริหารจัดการบนฐานของการวิจัย

3.3 ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ การวิจัยเป็นการแสดงศักยภาพของวิชาชีพและบุคลากรทางวิชาชีพ ผลการวิจัยเป็นรากฐานก่อให้เกิดการสร้างสรรคองค์ความรู้ การสร้างความเข้มแข็งและความเป็นวิชาการของศาสตร์ อันนำมาซึ่งการพัฒนาการปฏิบัติ ความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ และทักษะทางวิชาชีพ

3.4 ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เกิดจากความต้องการของสังคม โดยมุ่งเน้นสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ก่อปรกับความเป็นสหวิทยาการของสารสนเทศศาสตร์ ทำให้การวิจัยในศาสตร์นี้มีมิติที่กว้างขวาง เชื่อมโยงและประยุกต์แนวคิดทฤษฎีจากหลายศาสตร์ การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม

ลักษณะของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีแนวคิด หลักการ และกระบวนการเช่นเดียวกับการวิจัยในศาสตร์อื่น ๆ กล่าวคือ เป็นการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ความจริง โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดปัญหาการวิจัย การออกแบบการวิจัย การดำเนินการวิจัย การสรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงมีลักษณะสำคัญคือ ความเป็นสหวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ โดยการนำความรู้จากหลายสาขามาผนวกเข้าด้วยกัน และนำมาประยุกต์เพื่อการดำเนินการด้านการศึกษาและวิจัย

การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีลักษณะเด่น คือ ความเป็นสหวิทยาการ ซึ่งเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2538: 162-201)

1. การประยุกต์แนวคิด แบบจำลองทฤษฎีของสาขาต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษาวิจัยงานห้องสมุดและงานสารสนเทศ ตัวอย่างงานวิจัยด้านการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี เช่น

นฤมล กิจไพศาลรัตน์. (2551). การบริหารจัดการห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยเทคนิคการวัดผลเชิงดุลยภาพ (Balanced scorecard). *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 1(2), 32-47.

ศิริเพ็ญ เดโชสว่าง. (2552). *การประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้ดัชนีคุณภาพ LibQUAL+TM. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*

2. การนำวิธีการวิจัยของศาสตร์สาขาอื่นมาใช้ในการวิจัยงานห้องสมุดและงานสารสนเทศ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นวิธีวิเคราะห์สารที่นำส่ง การวิเคราะห์งานและเวลา การศึกษาอนาคต การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยดำเนินงาน โดยจำแนกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับปฏิบัติงาน ประยุกต์แนวคิดทางการศึกษา การสื่อสาร เศรษฐศาสตร์ การตลาด นำมาศึกษางานห้องสมุดและงานสารสนเทศ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

รัชฎาภรณ์ มุลมก. (2554). *การวางแผนกลยุทธ์การตลาดสำหรับงานบริการห้องสมุดของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
 แสงเดือน อุบลศรี. (2553). *ประสิทธิผลของต้นทุนต่อการให้บริการจัดส่งหนังสือของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*

2) ระดับองค์การ ประยุกต์แนวคิดของทฤษฎีองค์การ สารสนเทศเพื่อการจัดการและการตัดสินใจ และรัฐประศาสนศาสตร์ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

ศศิธร ตินะมาศ และสมาน ลอยฟ้า. (2556). *การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล อันเป็นลิขสิทธิ์ของสถานอุดมศึกษาไทย. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 6(2), 47-63.*
 สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2553). *การจัดการสารสนเทศจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนันทบุรีศึกษาเพื่อส่งเสริมบริการห้องสมุดสู่ชุมชน : รายงานการวิจัย. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

3) ระดับสังคม ได้แก่ การศึกษาสังคมสารสนเทศ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

รุจเรขา วิทยารุชเทสิกุล และน้ำทิพย์ วิภาวิน. (2555). *การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับงานวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 5(2), 126-140.*
 สุชาติณี สีนวนแก้ว. (2553). *ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพในประเทศกำลังพัฒนา. วารสารวิทยบริการ, 21(2), 126-138.*

ลักษณะสำคัญของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ มีศาสตร์ที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด คือ บรรณารักษศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหาร ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา ฯลฯ ดังนั้น ความเป็นสหวิทยาการจึงปรากฏอยู่ในงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ ซึ่งหมายความว่าต้องอาศัยการสนับสนุนและความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่น ๆ

ซึ่งจะทำให้องค์ความรู้ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มีแนวทางที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น (กฤติกา จิวาลักษณ์ และนฤมล ปราชญ์โยธิน, 2558: 6-8)

ตัวอย่างงานวิจัยเมื่อแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์กับศาสตร์ต่าง ๆ มีดังนี้

1. บรรณารักษศาสตร์

เป็นศาสตร์พื้นฐานของสารนิเทศศาสตร์ เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทักษะ และแนวปฏิบัติของกระบวนการและการทำงานในห้องสมุด การจัดหา จัดเก็บ และให้บริการห้องสมุด มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นบรรณารักษศาสตร์ ตัวอย่างงานวิจัย เช่น

จิณณาภา ไคร้มาก และน้ำใจ จุลพุฒิสาสน์. (2558). การรู้สารสนเทศด้านการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
 ภาษิณี ปานน้อย. (2553). การบริการสารสนเทศเชิงรุกของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

2. เทคโนโลยีสารสนเทศ

เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ประมวลผล จัดทำฐานข้อมูล และการค้นคืนสารสนเทศ โดยใช้คอมพิวเตอร์ การพัฒนาระบบสารสนเทศและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ ตัวอย่างงานวิจัย เช่น

เดชสฤษดิ์ จาติเกตุ. (2552). การใช้เทคโนโลยีอาร์เอฟไอดี สำหรับการบริการยืมด้วยตนเองของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
 วิภาวี โนรี. (2553). การพัฒนาบริการตอบคำถามอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

3. การบริหาร

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ การดำเนินงานในวิชาชีพนี้ ต้องอาศัยหลักการบริการสำนักงาน งานบุคคล งบประมาณ และการจัดการด้านต่าง ๆ เช่น พัสดุ อาคารสถานที่ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการตลาดและบริการสารสนเทศ การผลิตผลิตภัณฑ์สารสนเทศ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ตัวอย่างงานวิจัย เช่น

เกศรินทร์ สายสิงห์. (2557). *แนวทางการบริหารห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (เชียงราย-พะเยา) เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์, กุลธิดา ท้วมสุข และชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ. (2553). สภาพการบริการและการดำเนินงานตามแนวคิดการบริการลูกค้าสัมพันธ์ ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 3(2), 58-75.

4. ภาษาศาสตร์

เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในมุมมองของการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ ที่ต้องอาศัยหลักการวิเคราะห์เนื้อหา หลักการใช้ไวยากรณ์ และโครงสร้างภาษาเพื่อกำหนดคำที่ใช้แทนเนื้อหาสาระ และการกำหนดคำค้นที่ใช้ในระบบการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศให้เป็นมาตรฐาน ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยค้นที่สำคัญที่เอื้อต่อการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

ชโรชนี ชัยมินทร์. (2553). *การวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

อภริณี เกล็ดมณี. (2551). *การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ปีที่ 23-ปีที่ 50*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

5. จิตวิทยา

เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับจิตใจ กระบวนการความคิด และพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การรับรู้ อารมณ์ บุคลิกภาพ พฤติกรรม และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้ การใช้หลักจิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดต่อประสานงานเพื่อให้เกิดบริการต่าง ๆ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

ชูพาน ตง. (2557). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สุรชาติ พุทธิมา. (2555). การศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

เพื่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตเทศบาลเมืองต้นเปา

อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. เชียงใหม่:

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

สำหรับการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์นั้น สามารถจำแนก

วัตถุประสงค์ตามประเภทของงานวิจัยได้ดังนี้ (จาริณี เชาวน์ศิลป์, 2545: 6-8)

1. การวิจัยพื้นฐานหรือการวิจัยบริสุทธิ์ (Fundamental or Pure Research)

เป็นการสร้างทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ใหม่ มีการใช้ตัวอย่างอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากที่ได้เคยมีการศึกษาไว้แล้ว ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

กชพร ศรีพรรณ. (2553). การพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศ

สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

2. การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ส่วนมากมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงผลผลิตหรือกระบวนการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น (บุญศรี พรหมมาพันธุ์: พรทิพย์ อุดมสิน; สัรวายกมลายุตต์ และกาญจนา ใจกว้าง, 2558: 12-13)

2.1 เพื่อใช้ในการบรรยาย เป็นการมุ่งนำผลการวิจัยไปใช้บรรยายสภาพและลักษณะของปัญหา ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีสภาพและลักษณะอย่างไร ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

ปิยวรรณ ขาวพุ่ม, ภิรมศักดิ์ เอ่งฉ้วน, อติศักดิ์ สุกุล และยุทธพล วิเชียรอินทร์. (2558).

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับโซเชียล โอเพน สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.

วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 8(1), 72-88.

2.2 เพื่อใช้ในการอธิบาย คือ นำผลการวิจัยที่ได้ไปอธิบายปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่ทราบสาเหตุว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผล หรือสิ่งใดเป็นผลที่เกิดจากสาเหตุนั้น ๆ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

ระเปียบ แสงจันทร์. (2552). การศึกษาผู้รับบริการ: โอกาสในการพัฒนาคุณภาพบริการ
ของห้องสมุด. *รังสิตสารสนเทศ*, 15(1), 5-13.

2.3 เพื่อใช้ในการทำนาย ผลที่ได้จากการทำวิจัยนำไปใช้พยากรณ์หรือทำนาย
เหตุการณ์ในอนาคตได้ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้เตรียมตัว
รับสถานการณ์ไว้ล่วงหน้า ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

จันทร์สถิตย์ พันธุ์เพชร และมลิวส์ ประดิษฐ์ธีระ. (2552). แนวโน้มรูปแบบห้องสมุดโรงเรียน
ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน. *รังสิตสารสนเทศ*, 15(1), 62-71.

2.4 เพื่อใช้ในการควบคุม เพื่อให้เกิดผลที่สามารถใช้วางแผนหรือกำหนดวิธีการ
ควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

เสาวภา หลิมวิจิตร. (2552). การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.
วารสารบรรณารักษศาสตร์, 29(1), 45-64.

2.5 เพื่อใช้ในการพัฒนา ผลการวิจัยอาจนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ เช่น
การพัฒนาบุคคล พัฒนาระบบการทำงาน พัฒนาอาคารสถานที่ ฯลฯ ตัวอย่างงานวิจัยเช่น

สดศรี กันทะอินทร์. (2554). *สัมฤทธิ์ผลของการจัดการความรู้ในการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) เป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายนำผลการวิจัย
ไปใช้ทันที เน้นวิจัยปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นเฉพาะที่ใดที่หนึ่งและเกิดในขณะนั้น หรือนำไปปรับปรุง
งานที่ปฏิบัติอยู่ ในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงบุคคลที่ปฏิบัติงานด้วย

สุกัญญา จีราระรื่นศักดิ์. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจความพึงพอใจ
ของผู้ใช้บริการห้องสมุด สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2551*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้วิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ และอาจนำเอาข้อเท็จจริงหรือผลการวิจัยนั้น ๆ มาพิจารณาใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่การค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวโดยสรุปการวิจัยมีความสำคัญหลายประการ ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์; พรทิพย์ อุดมสิน; ลำรวย กมลายุตต์ และกาญจนา ใจกว้าง, 2558: 12)

1. **ทำให้เกิดข้อค้นพบใหม่** ความรู้ใหม่หรือวิทยาการใหม่ แนวคิดและทฤษฎีใหม่ หรือตรวจสอบความรู้เดิม การวิจัยทำให้เกิดความรู้ใหม่ เพิ่มพูนวิทยาการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจนำความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาเป็นวิทยาการใหม่ ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ต่อไปได้ การวิจัยเพื่อค้นหาความรู้ใหม่ทางวิชาการ หากมีการรวบรวมข้อเท็จจริงที่ได้พิสูจน์หรือทดลองซ้ำหลาย ๆ ครั้ง หลายกรณีในระยะเวลาที่ต่างกัน หากได้คำตอบทำนองเดียวกันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และสามารถพัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดและทฤษฎีใหม่หรือทำให้เกิดการตรวจสอบความรู้เดิมเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

2. **ช่วยในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ** ปัญหาบางปัญหา มีความยุ่งยากซับซ้อน การแก้ไขปัญหโดยการคาดคะเนโดยใช้สามัญสำนึกหรือใช้ประสบการณ์ อาจเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง การวิจัยสามารถช่วยให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาอย่างมีระบบ รวมถึงมีแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ เช่น ปัญหาที่คณาจารย์มาใช้ห้องสมุดน้อยลง ควรใช้การวิจัยมาช่วยในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นในหลาย ๆ แนวทาง เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุด มีประสิทธิภาพ และเป็นไปได้มากที่สุด

3. **ช่วยในการกำหนดนโยบายและวางแผนได้อย่างถูกต้อง** งานวิจัยบางเรื่อง มีวัตถุประสงค์ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือวางแผน นำไปใช้ในการปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนที่วางไว้ จึงมีการศึกษา ค้นคว้า ถอดทบทวน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางหรือกำหนดทิศทางการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ผลการวิจัยจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยชี้แจงในการวางแผนนโยบายการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1. **ช่วยพัฒนาระบบการบริหารและดำเนินงานให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น** งานวิจัยบางเรื่องเป็นงานวิจัยที่ใช้ความรู้ทางวิชาการมาอธิบายพฤติกรรมและปัญหาทางการบริการ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินประสิทธิภาพของการทำงาน จะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงตามความเป็นจริง ชี้ให้เห็นทั้งประสิทธิภาพ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหานั้น

ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญให้นักบริหารใช้ในการวินิจฉัย สังการ หรือแก้ไขปัญหาได้มีประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนางานนั้นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการศึกษาในระดับสูงสุด สัมฤทธิ์ผลของการวิจัยจะทำให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (ชาริณี เชาวน์ศิลป์, 2545: 8-9)

1. การวิจัยช่วยให้เกิดวิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
2. การวิจัยสามารถใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และยุติธรรม
3. การวิจัยช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และสามารถใช้นำมาพยากรณ์ปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากกว่าการคาดคะเนแบบใช้สามัญสำนึก
4. การวิจัยช่วยให้การกำหนดนโยบาย วางแผน ตัดสินปัญหาหรือวินิจฉัยสังการของผู้บริหารเป็นไปได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
5. การวิจัยสามารถตอบคำถามที่ยังคลุมเครือให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น
6. การวิจัยช่วยกระตุ้นความสนใจของนักวิชาการให้มีการใช้ผลการวิจัยและทำงานค้นคว้าวิจัยต่อไป
7. การวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
8. การวิจัยทำให้มีผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงได้กว้างขวางและแจ่มชัดยิ่งขึ้น
9. การวิจัยช่วยกระตุ้นให้บุคคลให้มีเหตุผล รู้จักคิดและค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ทำวิจัยทั้งในด้านวิชาการ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เช่น ทำให้เป็นผู้รอบรู้ ทันสมัยทางวิชาการ มีความคิดริเริ่ม เป็นคนมีเหตุผล อดทน สุขุม ละเอียดยรอบคอบ ตลอดจนสามารถทำงานกับผู้อื่นได้ดี
10. การวิจัยช่วยให้มีเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ได้เป็นอย่างมาก
11. การวิจัยทำให้มีการศึกษาอันก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในด้านวิชาการอยู่เสมอ
12. การวิจัยช่วยให้การวางแผนและกำหนดนโยบายแต่ละครั้งมีความถูกต้องเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

ประโยชน์ของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ประโยชน์ของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สามารถสรุปได้ 3 ประการ คือ (ชาริณี เซาวันคิลปี, 2545: 9-10)

1. **ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการ** เพราะช่วยสร้างความรู้ใหม่ โดยการบุกเบิก สร้างองค์ความรู้ใหม่ ขยายพรมแดนแห่งความรู้ ตลอดจนตรวจสอบความรู้ ยืนยันหรือปฏิเสธ ความรู้ กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีเดิมที่มีอยู่

2. **ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ** ซึ่งแบ่งเป็น 2 แนวทางคือ

2.1 **ประโยชน์ในการตรวจสอบประเมินความรู้** ขั้นตอนและกระบวนการวิจัย ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ช่วยให้บรรณารักษ์และนักสารสนเทศได้ตรวจสอบ ความรู้ กฎเกณฑ์ หลักการ และทฤษฎีที่มีอยู่เดิมว่าเมื่อเวลาผ่านไปสิ่งเหล่านี้ยังใช้ได้หรือไม่

2.2 **ประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินงานในวิชาชีพ** ในฐานะผู้ใช้งานวิจัย บรรณารักษ์และนักสารสนเทศ สามารถใช้ผลการวิจัยที่ผู้อื่นได้วิจัยไว้แล้ว เป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหา ปรับปรุงการดำเนินงาน พัฒนางานในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. **ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม** เช่น การพัฒนากิจการของห้องสมุดและศูนย์ สารสนเทศให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยส่วนรวม

บรรณารักษ์และนักสารสนเทศกับการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงในสังคมสารสนเทศและการปรับกระบวนการในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ทำให้บรรณารักษ์และนักสารสนเทศจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาท ความรู้ ความสามารถให้ทันกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะบทบาทและศักยภาพ ทางด้านการวิจัย ทั้งในฐานะผู้ให้บริการการวิจัย ผู้ใช้ผลงานวิจัย ผู้สอนหรือผู้ร่วมสอนการวิจัย หรือแม้แต่ในฐานะนักวิจัย อันจะช่วยส่งเสริมความสำคัญ บทบาท และสถานภาพของ บรรณารักษ์และนักสารสนเทศ และวิชาชีพในชุมชนวิชาการ วิชาชีพ และสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **บรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะผู้ให้บริการการวิจัย**

เนื่องด้วยห้องสมุดเป็นแหล่งบริการและเผยแพร่งานวิจัยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การกิจด้านการวิจัยของสถาบัน บทบาทของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะผู้ให้บริการ การวิจัย ครอบคลุมกระบวนการทางวิชาชีพตั้งแต่การจัดหางานวิจัย การวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ การพัฒนาฐานข้อมูล การพัฒนาเครื่องมือเข้าถึงงานวิจัย เช่น บรรณานุกรม ดรรชนีและ

สาระสังเขป การจัดเก็บและค้นคืน การให้บริการและเผยแพร่งานวิจัย รวมทั้งการจัดเตรียมข้อมูล สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

บรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะผู้ให้บริการเน้นการเป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้งานงานวิจัย การเป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายนักวิจัย เป็นผู้สื่อสารงานวิจัยและกระจายผลการวิจัย ไปสู่ผู้ใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การปรับแต่งสารสนเทศ (information consolidation) การสังเคราะห์ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ บริการสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ รวมทั้งความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยและกระบวนการวิจัย โดยมีเป้าหมายคือ การบริการอย่างมีคุณภาพ แก่นักวิจัยและผู้สนใจการวิจัย

2. บรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะผู้ใช้ผลงานวิจัย

บรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะผู้ใช้ผลงานวิจัย เกี่ยวกับการอ่านงานวิจัย และนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยครอบคลุมทั้งงานวิจัยทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และงานวิจัยในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย ติดตามอ่านงานวิจัย มีความรู้ ความสามารถในการประเมินคุณค่างานวิจัย ตลอดจนสามารถวิเคราะห์บริบทของงานวิจัยนั้น ๆ กับองค์กร หรือสถานการณ์ที่จะนำไปใช้หรือประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม และอย่างมีคุณธรรม และจริยธรรม (ชุดิมา สัจจามันท์, 2546: 69-70)

3. บรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะผู้สอนหรือผู้ร่วมสอนการวิจัย

ในกระบวนการวิจัย โดยทั่วไปบรรณารักษ์และนักสารสนเทศมีบทบาทในการสอนผู้ใช้ ในเรื่องเทคนิคการสืบค้นข้อมูล การใช้ห้องสมุด การค้นคว้าและเขียนรายงาน การอ้างอิงและ บรรณานุกรม การรู้สารสนเทศ ซึ่งเป็นความรู้และทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นในการดำเนินการวิจัย

4. บรรณารักษ์และนักสารสนเทศในฐานะนักวิจัย

บรรณารักษ์และนักสารสนเทศ คือ นักวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งหมายถึง ผู้ที่แก้ปัญหาในงาน โดยไม่ได้ใช้แต่เพียงความรู้หรือประสบการณ์ที่ไม่เป็นทางการ แต่ใช้วิธีการและกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อสรุป ความเข้าใจที่ชัดเจนในการปรับปรุงพัฒนางาน (Watson – Boone, 2000: 85-93)

บรรณารักษ์และนักสารสนเทศเป็นนักวิจัย โดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับการวิจัยในงานประจำ การวิจัยสถาบัน การวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยประเมินผล และการวิจัยอนาคต ซึ่งมีความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการและการดำเนินงานของสถาบันบริการสารสนเทศ

จรรยาวิชาชีพของนักวิจัยและแนวทางปฏิบัติ

จรรยาวิชาชีพวิจัย (Research code of conduct) หมายถึง ประมวลหลักความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standards of work performance) และความมีจริยธรรมการวิจัย (Research ethics) เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของความเป็นนักวิจัยในสาขาวิชาชีพของตน

จริยธรรมการวิจัย (Research ethics) หมายถึง ประมวลหลักประเพณีปฏิบัติที่ดีในการวิจัยที่นักวิจัยควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีคุณธรรม คือ คุณงามความดีและมีจริยธรรม คือ ความถูกต้องด้วยศีลธรรม

นักวิจัยพึงมีจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป พึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ และอดทน ต้องมีอิสระทางวิชาการ โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการวิจัย ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สิ่งมีชีวิต สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2555: 17-23)

1. นักวิจัยพึงมีจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป

นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีใจเปิดกว้างทางความคิด ปราศจากอคติ มีความยุติธรรม และมีความประพฤติอันดีงามสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่

แนวทางปฏิบัติ

1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.1.1 มีความซื่อสัตย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่ก่อนการดำเนินงานวิจัย ระหว่างการดำเนินงานวิจัย และหลังการดำเนินงานวิจัย รวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1.2 ให้เกียรติผู้อื่น โดยการอ้างถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลหรือแหล่งที่มาของข้อมูล ความคิดเห็น ผลงาน และถ้อยคำที่นำมาใช้ในการวิจัยอย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน

1.1.3 ไม่ระบุชื่อหัวหน้าหน่วยงานหรือบุคคลใดเป็นที่ปรึกษา หรือผู้ร่วมโครงการวิจัย โดยไม่ได้รับคำยินยอมจากบุคคลนั้นก่อน

1.1.4 เสนอข้อมูลและแนวคิดโดยสุจริต เปิดเผย และตรงไปตรงมา ในข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน

1.1.5 ไม่ขอรับทุนซ้ำซ้อน เว้นแต่จะได้รับคำยินยอมจากแหล่งทุนให้กระทำได้ และต้องแจ้งให้แหล่งทุนทราบด้วย

1.1.6 ไม่จงใจเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยในข้อเสนอโครงการวิจัย ให้แตกต่างกัน โดยหวังให้เข้าใจว่าเป็นคนละโครงการกัน เพื่อยื่นขอทุนวิจัยจากหลายแหล่ง

1.1.7 ไม่จ้างวานให้ผู้อื่นทำวิจัยให้ แล้วระบุชื่อตนเองเป็นผู้ทำวิจัยและผู้นิพนธ์

1.1.8 ไม่สร้างผลงานวิจัยอันเป็นเท็จ โดยใช้ข้อมูลที่ไม่ได้เก็บรวบรวมมาจริง และวิเคราะห์สรุปผลให้เป็นไปตามความประสงค์

1.1.9 ไม่ใส่ชื่อบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย โดยหวังใช้ตำแหน่งหรือชื่อเสียงของบุคคลนั้น เพื่อเพิ่มโอกาสให้ได้รับทุนวิจัย หรือเพื่อจูงใจให้สำนักพิมพ์หรือวารสาร ตีพิมพ์บทความหรือรายงานวิจัย

1.2 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบ

1.2.1 ปฏิบัติตามพันธกรณีหรือข้อตกลงในสัญญาที่ได้ลงนามไว้แก่แหล่งทุน และหน่วยงานต้นสังกัด

1.2.2 ไม่ละทิ้งหรือยกเลิกการดำเนินงานวิจัยโดยไม่มีเหตุผลอันควร

1.2.3 มีความรับผิดชอบในผลงานวิจัย โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมเป็นหลัก ไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น การทำลายผู้อื่น และบิดเบือนความจริง เป็นต้น

1.3 นักวิจัยต้องมีใจเปิดกว้างทางความคิด

1.3.1 ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ข้อติติง และคำวิจารณ์เชิงวิชาการ จากเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นด้วยใจที่เป็นกลาง

1.3.2 แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจัยผลงานของผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ปราศจากอคติ มีเหตุผลตามมาตรฐานทางวิชาการ และไม่ลบหลู่ผู้อื่น

1.4 นักวิจัยต้องมีความยุติธรรม

1.4.1 มีความเป็นธรรมในการให้น้ำหนักความรับผิดชอบในระหว่างผู้ร่วมวิจัย เกี่ยวกับเนื้อหา การกำหนดชื่อเรื่อง และจำนวนบทความวิชาการที่จะตีพิมพ์ รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับความเป็นผู้นิพนธ์ร่วมในผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ โดยมีการตกลงที่ชอบด้วยเหตุผล และยอมรับกันในขณะที่วิจัย

1.4.2 มีความโปร่งใสในการแบ่งค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยในระหว่างผู้ร่วมวิจัย จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถทำวิจัย

ในส่วนที่แต่ละคนรับผิดชอบได้จนสำเร็จ จัดสรรค่าตอบแทน สิทธิหรือผลประโยชน์ที่ได้ (ถ้ามี) ให้ผู้ร่วมวิจัยอย่างเที่ยงธรรมและเป็นที่ยอมรับด้วยเหตุและผล

1.4.3 ไม่นำส่วนหนึ่งส่วนใดของการวิจัยที่ได้ตกลงและดำเนินงานร่วมกัน ในขณะวิจัย เช่น ข้อมูลหรือตัวอย่างที่ศึกษา กระบวนการวิจัย หรือผลลัพธ์ เป็นต้น ไปใช้ประโยชน์ ในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน อาทิ ขอบทุนวิจัยจากแหล่งทุนอื่น ตีพิมพ์ รายงานวิจัยโดยระบุเฉพาะชื่อตนเป็นผู้พิมพ์ จดสิทธิบัตรโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะวิจัย และหัวหน้าโครงการวิจัย

1.5 นักวิจัยต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมวิจัย

- 1.5.1 ประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณธรรม สมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่
- 1.5.2 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักวิจัยอื่น ๆ ในการคิด ค้นคว้า หาเหตุผลในการทำวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ วิชาชีพ การวิจัยและพัฒนา
- 1.5.3 คงไว้ซึ่งความถูกต้องและเที่ยงธรรม ไม่ประนีประนอมจนทำให้ผลงานวิจัย ด้อยคุณค่า
- 1.5.4 พัฒนาระบบของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นและส่งเสริมให้ผู้ร่วมวิจัยในคณะ และนักวิจัยอื่น ๆ พัฒนาความรู้ความสามารถในการวิจัย ให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ในการ สร้างสรรค์ความรู้ ชี้นำและแก้ปัญหา รวมทั้งพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
- 1.5.5 กระตุ้นจูงใจให้ผู้ร่วมวิจัยในโครงการปฏิบัติตามและรักษาไว้ซึ่งจรรยา วิชาชีพวิจัย

2. นักวิจัยพึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถด้วยความเสียสละ ขยัน และอดทน

นักวิจัยต้องทุ่มเททำวิจัยอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความขยันและอดทน อุทิศเวลาเพื่อการวิจัยอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ เพื่อให้งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายใน กรอบเวลาที่กำหนด

แนวทางปฏิบัติ

- 2.1 ทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับเรื่อง ที่วิจัย เพื่อให้งานวิจัยก้าวหน้า ได้ผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประชาคมวิจัย
- 2.2 อุทิศเวลาเพื่อการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพียงพอ และด้วยความขยันและอดทน เพื่อให้งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในกรอบเวลาที่กำหนด
- 2.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสร้างความเข้าใจในงานวิจัย กับผู้ร่วมงานและนักวิจัยอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่งานวิจัย และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ให้ผลงานวิจัยเกิดประโยชน์ทางวิชาการ วิชาชีพ และสังคมมากยิ่งขึ้น

3. นักวิจัยต้องมีอิสระทางวิชาการ โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ยอมสูญเสียเสรีภาพทางวิชาการ ต้องนำเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง และเสนอแนะอย่างตรงไปตรงมา โดยปราศจากอคติ

แนวทางปฏิบัติ

3.1 มีอิสระทางความคิด และเสรีภาพทางวิชาการในการทำงานวิจัย เพื่อรักษามาตรฐานวิชาการ วิชาชีพ และจริยธรรม รวมทั้งเกียรติคุณของนักวิจัย

3.2 ไม่ยอมให้ผลประโยชน์ทางการเงิน และผลประโยชน์ทับซ้อนอื่นใด มาทำให้สูญเสียเสรีภาพทางวิชาการ หรือมาทำให้การดำเนินงานวิจัย และการรายงานผลการวิจัยเบี่ยงเบนหรือผิดไปจากความเป็นจริง

3.3 รายงานข้อค้นพบจากการวิจัยตามความเป็นจริง และเสนอแนะด้วยแนวคิดที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา และปราศจากอคติ

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

นักวิจัยต้องทำวิจัยด้วยจิตสำนึกว่าจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ต้องดำเนินการวิจัยอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และเปี่ยมด้วยคุณธรรมในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

แนวทางปฏิบัติ

4.1 พิจารณาว่าการใช้คนหรือสัตว์เป็นหน่วยทดลอง ต้องกระทำในกรณีที่ไม่มีความเลือกอื่นเท่านั้น

4.2 ดำเนินงานวิจัยด้วยสติปัญญา ความรอบคอบ ระมัดระวัง และเปี่ยมด้วยคุณธรรมในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม โดยต้องป้องกันอันตรายหรือความเสียหายในทุกขั้นตอน และทุกระยะของการวิจัย และต้องรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่สิ่งที่ศึกษา รวมทั้งที่จะเกิดแก่ตนเองด้วย

4.3 มีมาตรการในการดูแล จัดเก็บ รักษาสิ่งที่ใช้ในการศึกษาหรือทดลอง และป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค แมลง การแพร่กระจายของพืชหรือสิ่งมีชีวิตอื่นที่ถูกดัดแปลงทางพันธุกรรม มลพิษ และอื่น ๆ รวมทั้งมีมาตรการในการกำจัดมลพิษ ของเสีย และสิ่งที่อาจเป็นอันตรายใด ๆ อันเป็นผลมาจากการศึกษาหรือทดลอง เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

สรุปท้ายบท

การวิจัย คือ กระบวนการศึกษาค้นหาความรู้ ความจริง และข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ระเบียบแบบแผน และมีเหตุผล โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่เชื่อถือได้ การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นการค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ คำตอบ หรือข้อเท็จจริง ในสาขابรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกระบวนการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และมีระเบียบแบบแผน การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความสำคัญเช่นเดียวกับการวิจัยโดยทั่วไป โดยมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการและการตัดสินใจ ต่อการศึกษาและการเรียนรู้ ต่อการพัฒนาบุคคล องค์กร วิชาการ วิชาชีพ และสังคม ลักษณะสำคัญของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จะมีลักษณะเป็นสหวิทยาการและมีวิธีการวิจัยจากหลายศาสตร์ โดยงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าในศาสตร์นี้จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการ พัฒนาวิชาชีพ และต่อการพัฒนาสังคม บรรณารักษ์และนักสารสนเทศมีบทบาทและศักยภาพทางด้านการวิจัย ทั้งในฐานะผู้ให้บริการการวิจัย ผู้ใช้ผลงานวิจัย ผู้สอนหรือผู้ร่วมสอนการวิจัย หรือแม้แต่ในฐานะนักวิจัย อีกทั้งนักวิจัยพึงมีจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป พึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความเสียสละ ชัยัน และอดทน ต้องมีอิสระทางวิชาการ โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการวิจัย ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กชพร ศรีพรรณ. (2553). การพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กฤติกา จิวาลักษณ์ และณณมส. ปราชญ์โยธิน. (2558). แนวคิดการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์
ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยเบื้องต้นทางสารสนเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-8.
(ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย = Research methodology. เชียงใหม่: ครองช้าง
พรินต์.
- เกศรินทร์ สายลือ. (2557). แนวทางการบริหารห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (เชียงใหม่-พะเยา) เพื่อเตรียม
ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จันทร์สลิตย์ พันธุ์เพชร และมลิวลีย์ ประดิษฐ์ธีระ. (2552). แนวโน้มรูปแบบห้องสมุดโรงเรียน
ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน. รัฐศาสตรสาร, 15(1), 62-71.
- จิณาภา ไคร้มา และน้ำใจ จุลพิศาลสน. (2558). การรู้สารสนเทศด้านการใช้ห้องสมุด
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชโรชนี ชัยมินทร์. (2553). การวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชาริณี เชาว์ศิลป์. (2545). การวิจัยเบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
=Research in Library and Information Science. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ชุดิมา สัจจามันท์. (2546). การวิจัยกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.
กรุงเทพฯ: ชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

- ชูพาน ตง. (2557). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เดชสฤษดิ์ จาติเกตุ. (2552). การใช้เทคโนโลยีอาร์เอฟไอดี สำหรับการบริการยืมด้วยตนเอง ของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นฤมล กิจไพศาลรัตน์. (2551). การบริหารจัดการห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยเทคนิคการวัดผลเชิงดุลยภาพ (Balanced scorecard). วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 1(2), 32-47.
- นฤมล ปราชญ์โยธิน. (2539). ความสำคัญ องค์ประกอบ และลักษณะของการวิจัยทางสารนิเทศศาสตร์ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติและการวิจัยทางสารนิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-8. (หน้า 270-276). นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์; พรทิพย์ อุดมสิน; สำรวย กมลายุตต์ และกาญจนา ใจกว้าง. (2558). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัย ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยเบื้องต้นทางสารสนเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-8. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2538). บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์กับการวิจัยสหวิทยาการ ใน บรรณารักษ์ 40. (หน้า 162-201). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวรรณ ขาวพุ่ม, ภูมิศักดิ์ เอ่งฉ้วน, อติศักดิ์ สุกุล และยุทธพล วิเชียรอินทร์. (2558). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับโซเชียล โอเพด สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 8(1), 72-88.
- ภาษิณี ปานน้อย. (2553). การบริการสารสนเทศเชิงรุกของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- มนัส สุวรรณ. (2549). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- รัฐภากรณ์ มูลมาก. (2554). *การวางแผนกลยุทธ์การตลาดสำหรับงานบริการห้องสมุดของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ระเปียบ แสงจันทร์. (2552). การศึกษาผู้รับบริการ: โอกาสในการพัฒนาคุณภาพบริการของห้องสมุด. *รังสิตสารสนเทศ*, 15(1), 5-13.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล และน้ำทิพย์ วิภาวรินทร์. (2555). การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับงานวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 5(2): 126-140.
- วิภาวี โนรี. (2553). *การพัฒนาบริการตอบคำถามอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศศิธร ดิณะมาศ และสมาน ลอยฟ้า. (2556). การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลอันเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 6(2), 47-63.
- ศิริเพ็ญ เดโชสว่าง. (2552). *การประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้โดยใช้ดัชนีคุณภาพ LibQUAL+TM*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สดศรี กันทะอินทร์. (2554). *สัมฤทธิ์ผลของการจัดการความรู้ในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2553). *การจัดการสารสนเทศจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนันทบุรีศึกษาเพื่อส่งเสริมบริการห้องสมุดสู่ชุมชน : รายงานการวิจัย*. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2555). *จรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สุกัญญา จิราระวินค์ศักดิ์. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุด สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2551*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุธาคินี สีนวนแก้ว. (2553). ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคม
คุณภาพในประเทศกำลังพัฒนา. *วารสารวิทยบริการ*, 21(2), 126-138.

สุรชาติ พุทธิมา. (2555). การศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
เพื่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตเทศบาลเมือง
ต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เสาวภา หลิมวิจิตร. (2552). การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. *วารสาร
บรรณารักษศาสตร์*, 29(1), 45-64.

แสงเดือน อุบลศรี. (2553). ประสิทธิภาพของต้นทุนต่อการให้บริการจัดส่งหนังสือของสำนัก
หอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

อภिरดี เกียรติมนิ. (2551). การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทยฯ ปีที่ 23-ปีที่ 50. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ.

Watson – Boone, R. (2000). Academic librarians as practitioner – researchers. *Journal of
Academic Librarianship*, 26(2), 85-93.

Webster's third new international dictionary of the English language, unabridged.
(1976). Springfield : G.&C. Merriam Co.